

**ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБР»**

**ФАКУЛТЕТ «МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И
АДМИНИСТРАЦИЯ»**

**КАТЕДРА «АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И
ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ»**

ВИКТОРИЯ СТЕПАНОВНА СТОЙКА

**АНТИКРИЗИСНО УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКОВАТА
СИСТЕМА НА УКРАИНА В СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд за придобиване на научна степен
«доктор на икономическите науки»
по професионално направление
3.7. «Администрация и управление»,
докторска програма «Организация и управление извън сферата
на материалното производство»

**Научен консултант:
проф. д.ик.н. Игор Геннадиевич Бритченко**

ВАРНА - 2017

Дисертационният труд е с обем 384 страници печатен текст; състои се от увод, пет раздела, заключение, списък на използваните източници и приложения. Съдържанието на разделите е под разделено на отделни подраздели, които завършват с конкретни изводи. Дисертационният труд съдържа 40 таблици, 14 рисунки и 8 приложения. Списъкът на използваните източници съдържа 446 заглавия, в това число 304 на украински език, 62 на руски език, 80 на английски език.

Дисертационният труд е разгледан и одобрен в катедра «Администрация, управление и политически науки», а също така и от Хабилитационния съвет на Варненски свободен университет «Черноризец Храбър». Насочен е за защита пред научно жури, назначено със заповед на Ректора на ВСУ №

Авторът на дисертационния труд притежава научна степен «кандидат на икономическите науки», научно звание «доцент», работи като доцент в катедрата по финанси и банково дело в Държавното висше учебно заведение «Ужгородският национален университет».

Публичната защитата на дисертационния труд ще се състои на2017 г. отчаса в Заседателната зала на ВСУ «Черноризец Храбър». Материалите по процедурата за защита на дисертационния труд са достъпни в канцеларията на катедра «Администрация, управление и политически науки» към факултет «Международна икономика и администрация» на ВСУ «Черноризец Храбър» и на интернет адрес www.vfu.bg, раздел «Докторанти».

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Увод.

Едно от главните условия за устойчивото икономическо развитие на страната се явява наличието на ефективно функционираща и цялостна инфраструктура. Важно място сред нейните съставки принадлежи на финансово-кредитните институции и, на първо място, търговските банки. В края на краищата, именно тези учреждения, изхождайки от икономическата природа на тяхната дейност, играят водеща роля в мобилизацията на временно свободните средства, по отношение на необходимите обеми парички ресурси в приоритетните сфери на икономическата дейност. Развитието на икономиката зависи пряко от състоянието на банковия сектор и неговата способност за финансиране и оказване на услуги на държавата, предприятията и населението. В крайна сметка, ефективното функциониране на банковите институции води до стимулиране на социално-икономическото развитие на страната като цяло.

В периода 2014 – 2015 г., украинската икономика и банковият сектор преживяха най-дълбоката криза от началото на независимостта. Това бе обусловено както от военния конфликт на изток от страната, така и от вътрешните икономически дисбаланси, натрупани в течение на последното десетилетие. През последната година банковата система на Украйна се оказа под влиянието на значителни негативни промени, вследствие на които бе извършено значително съкращение на броя на банковите учреждения, изтичане на депозитни средства, намаляване на собствения капитал, наличие на високо ниво на проблемна задлъжнялост, понижаване на финансовата устойчивост, получаване на катастрофални загуби.

2. Актуалност на темата на изследването.

Решението на проблемите, посочени в банковия сектор на страната е невъзможно без разработването и внедряването на антикризисно управление. Именно затова е необходимо щателно изследване на същността и причините за възникване на банковите кризи, особеностите на антикризисното управление, анализ на

развитието на националната банкова система в кризисни условия, а така също и разработване на препоръки за отстраняване на причините за тяхното възникване и негативните последици. Прилагането на инструментите за антикризисното управление на банковата система на Украйна ще позволи не само увеличаване на ефективността на нейното функциониране, но и в крайна сметка ще окаже системно влияние на процеса на устойчивото развитие на националната икономика.

На изследванията на различните аспекти от тази проблематика са посветени трудовете на такива украински учени като И. Бритченко, А. Барановский, В. Бобыль, Т. Васильева, А. Васюренко, О. Вовчак, А. Гальчинский, В. Геєц, А. Гриценко, А. Дзюблюк, А. Другов, В. Джулай, И. Дьяконова, А. Епифанов, И. Зарицкая, В. Коваленко, С. Козьменко, А. Кузнецова, Б. Кваснюк, И. Лютьий, В. Мищенко, С. Науменкова, М. Савлук, Т. Смовженко, Н. Шелудько, О. Яременко и други.

Най-голям принос в теорията за банковите кризи и антикризисното управление и имат такива чужди учени като С. Бергер, Ф. Валенсия, С. Дзюбек, Р. Дуттагупта, А. Демиргук-Кунт, П. Дибвиг, Р. Джуччи, П. Енглунд, Р. Кирхнер, С. Пазарбазиоглу, Г. Камински Г., С.-Дж. Линдгрен., Т. Леттер, Ф. Мишкин, Е. Назарова, С. Рейнхарт, П. Роуз, А. Рид, А. Тавасиев, А. Торнелл, Г. Херреро и други.

Въпреки значителното количество публикувани научни изследвания, необходими и актуални остават теоретико-методологическите основи на антикризисното управление и осигуряване на устойчиво функциониране и развитие на националния банков сектор в кризисни условия. Същите обуславят необходимостта от избор на темата на дисертацията, нейната актуалност, а така също и определените цели и задачи на изследването.

Избраното направление на изследването е свързано с научната тема на:

- катедрата по банково дело на Черкаския учебно-научен институт към Държавното висше учебно заведение «Университет по банково дело» «Реформиране на финансово-кредитната система: методология и практика» (№ГР0115U005652), в рамките на която авторът е изследвал

същността и състоянието на политиката за депозити на търговските банки в Украйна;

- Закарпатския регионален център за социално-икономически и хуманитарни изследвания към Националната академия на науките на Украйна «Стратегия за формиране насамостоятелни териториални общини в планинските територии», в рамките на която авторът е изследвал особеностите и възможностите за създаване на кооперативни банки на територията на Закарпатската област;
- катедрата финанси на Ужгородския търговско-икономически институт към Киевския национален търговско-икономически университет «Финансово-икономически особености на развитието на региона в системата на отношения в трансграничното сътрудничество», в рамките на която авторът е изследвал особеностите на надеждността на банковото развитие.

3. Обект и предмет на изследването.

Обект на изследването представлява банковата система на Украйна.

Предмет на изследването представляват теоретико-методологическите основи на антикризисното управление в банковата сфера и разработването на препоръки за неговото усъвършенстване и възможностите за внедряване с цел осигуряване на финансова устойчивост на банковата система на Украйна.

4. Изследователски проблем.

Политическите, икономически и социални промени в страната доведоха до функционирането на националния банков сектор в кризисни условия. За отстраняването на причините за кризисните явления в банковата сфера и тяхното по-нататъшно предотвратяване, се явява необходимо прилагането на антикризисно управление.

5. Авторска теза.

Теза на автора се явява съждението за това, че главните направления на антикризисното управление на банковата система трябва да бъдат съсредоточени върху стратегическото ориентиране към стабилно функциониране на банковите учреждения с отчитане

на рискове с цел свеждане до минимум, ликвидирани или избягване на кризисните явления. В контекстана преодоляването на банковата криза най-важна се явява реализацията на антикризисни меркиза повишаване капитализацията на банките, повишаването на доверието в банковите учреждения и ефективността на управлението на рисковете, а така също и усъвършенстването на институционалната структура на банковата система. Реализацията на антикризисните мерки в банковия сектор найкономиката чрез прилагане на широк спектър от инструменти за антикризисно управление трябва да се разглежда като източник на икономически промени и като краен резултат да съответства на стратегическите цели за развитие на държавата.

6. Цел и задачи на изследването.

Цел на дисертационното изследване се явява обосновката на пътищата за преодоляване на съвременните кризисни явления в банковата система на Украйна с помощта на антикризисно управление.

За реализацията на целта на изследването са поставени следните научно-изследователски задачи:

- обосновка на теоретико-методологическите подходи заопределяне на същността на системната банкова криза, причините за нейното възникване и последствията заикономиката;
- изследване найкономическата същност на антикризисното управление и неговите особености в банковата сфера с цел разработването на механизъмза антикризисно управлениена банкованта система;
- усъвършенстване на теоретико-методологическите подходи за определяне на понятието «капитализация на банковата система», за обосноваване на нейната същност, цел, задание и функция;
- предлагане на възможности за повишаване нанивото на капитализация на търговските банки в Украйна в съвременните условия;
- разработване на препоръки за повишаване на довериетокъмтърговските банки в условията насистемна криза;

- предлагане на препоръки за усъвършенстване на стрес-тестването на рисковете в Украйна като инструмент за антикризисното управление на банките;
- предлагане на възможности за усъвършенстване на институционалната структура на банковата система на Украйна на основата на международния опит по пътя на създаване надържавна банка за развитие и мрежа от кооперативни банки.

7. Методология на изследването.

Като методологическа основа за изследването са послужили трудовете на водещи украински и чуждестранни учени, посветени на изследването на същността на банковите кризи антикризисното управление, а така също и на въпроса за стабилността и устойчивостта на банковата системаспрямо въздействието на кризисните явления.

Методологията и методиката на изследването се базират на системния и диалектически подход към изучаването на банковите кризи и антикризисното управление, а така също и общотеоретичното разбиране за антикризисното управление на банковата система в съвременните условия.

За постигането на целите на изследването и поставените задачи в труда е използвана съвкупността от съвременни методиза изследване. В частност, за изследване на схемата от категории са приложени методите на научната абстракция, анализ, синтез, индукция и дедукция, обобщения; за разкриване на механизма на антикризисното управление на банковата система на Украйна – диалектическия метод на познанието, метода на еволюционната теория и историческия опит. В процеса на изследване на антикризисното управление на банковите системи в съвременни условия са използвани емпирични методи, а именно: статистически наблюдения, сравнения, групирания, статистически методи за събиране и обработка на информацията, а така също и системно-структурен анализ. Прилагането на абстрактно-логическия метод за теоретични обобщения и формиране на изводи.

Като информация база за изследвания се явяват законодателните и нормативно-правови актове, които регулират

дейността на банковия сектор в Украйна, официалните данни на Националната банка на Украйна, Асоциацията на украинските банки, банковите учреждения, научните разработки и отчети на научно-изследователските центрове, научните публикации на чужди и украински изследователи по въпросите на антикризисното управление на банковата система, а така също и информационните ресурси на Интернет мрежата.

8. Ограничения на изследването.

Ограниченията, които излизат извън рамките на дисертационното изследване, включват в себе си следните въпроси:

Първо, извън обхвата на изследването е останала дейността на Националната банка на Украйна.

Второ, изследването не е съсредоточено върху разглеждането на спектъра от активни операции на търговските банки.

Трето, хронологическите рамки на анализа на развитието на банковата система на Украйна са ограничени в период 2009 – 2015 г.

Четвърто, в труда не е разгледана дейността на Фонда за гарантиране на влоговете на физическите лица в Украйна.

Пето, извън обхвата на изследването е останало разглеждането на влиянието върху банковата система на Украйна на дейността на международните финансови организации.

8. Практическото значение на получените резултати.

Практическото значение на получените резултати от изследването се заключава в използването на теоретическите и методологически обобщения и изводите от дисертационния труд за разработване на механизъм за антикризисно управление на банковата система в Украйна в съвременните условия, което позволява да се подобри ефективността на инструментите за управление и да се приложат мерки за предотвратяване на кризисни явления в банковия сектор.

Препоръките на автора за внедряване на бенчмаркинг в търговските банки и повишаване на тяхната социална отговорност са одобрени от ПАТ КБ «ПРАВЕКС-БАНК» (справка №310/12-05 от 12.10.2016 г.) (г. Полтава, Украйна).

Препоръките на автора по повод повишаване нивото на капитализация на търговските банки в Украйна по пътя на внедряване в тях на изискванията на Базел III, възможностите за участие на чуждестранни инвеститори, а така също и концентрация на банковия капитал по пътя на активизации на процесите на сливане и поглъщане на банки са одобрени от АБ «Укргазбанк» (справка №2340/08-02 от 14.11.2016 г.) (г. Ужгород, Украйна).

Главните резултати от дисертационното изследване са внедрени в учебния процес в:

- ДВУЗ «Ужгородският национален университет» при преподаване на дисциплините «Финансов мениджмънт в банката», «Маркетинг в банката», «Кредитиране и контрол», «Инвестиционно кредитиране» (справка №3686/01-27 от 14.11.2016 г.) (г.Ужгород, Украйна);
- Ужгородският търговско-икономически институт към Киевския национален търговско-икономически университет при преподаване на дисциплините «Банкови операции», «Банковата система на Украйна», «Пари и кредит», «Международни разчети» (справка №01-15/459 от 24.10.2016 г.) (г.Ужгород, Украйна);
- Висшите бизнес училища към Националния университета Луис при преподаване на дисциплините «Банковско дело», «Макроикономика», «Стратегическо управление» (справка №224 от 18.10.2016 г.) (г. Нови Сонч, Полша).

II. ОБЕМ И СТРУКТУРА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Структурата и обемът на дисертационния труд са обусловени от целта, задачите и логическата последователност на провеждане на изследването. Дисертация се състои от увод, пет раздела, включващи в себе си петнадесет точки и заключение.

Структура на дисертационния труд:

ВСТЪПЛЕНИЕ

РАЗДЕЛ 1. ТЕОРЕТИЧЕСКИ ПОДХОДИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ СЪЩНОСТТА НА АНТИКРИЗИСНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКОВАТА СИСТЕМА

- 1.1. Същност на банковите кризи и причини за тяхното възникване
- 1.2. Теоретически основи на антикризисното управление на банковата система
- 1.3. Особенности на еволюцията и развитието на банковата система на Украйна под влиянието на финансовите кризи

Изводи от раздел 1

РАЗДЕЛ 2. СОБСТВЕНИЯТ КАПИТАЛ В МЕХАНИЗМА ЗА АНТИКРИЗИСНО УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКОВАТА СИСТЕМА

- 2.1. Особенности на антикризисното управление на капитала в търговските банки в Украйна
- 2.2. Особенности на участието на чуждестранния капитал в осигуряването на капитализацията на националния банков сектор
- 2.3. Възможности за повишаване нивото на капитализацията на търговските банки

Изводи от раздел 2

РАЗДЕЛ 3. ОСОБЕНОСТИ НА ФОРМИРАНЕТО НА ДЕПОЗИТНИ РЕСУРСИ В ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ В КРИЗИСНИ УСЛОВИЯ

- 3.1. Ролята на депозитната политика на търговските банки във формирането на ресурсна база
- 3.2. Състояние на депозитните ресурси на търговските банки в Украйна
- 3.3. Възможности за повишаване на доверието в банковата система в условията на криза

Изводи от раздел 3

РАЗДЕЛ 4. УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКОВИТЕ РИСКОВЕ В УСЛОВИЯТА НА ФИНАНСОВА НЕСТАБИЛНОСТ

- 4.1. Икономическа същност на банковите рискове, тяхната класификация и особености на управлението
- 4.2. Тенденции на банковите рискове в Украйна в кризисни условия
- 4.3. Стрес-тестването на рисковете като инструмент за антикризисно регулиране на надеждността на банките

Изводи от раздел 4

РАЗДЕЛ 5. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА СТРУКТУРА НА БАНКОВАТА

СИСТЕМА В УКРАИНА НА ОСНОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНИЯ ОПИТ КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА АНТИКРИЗИСНО УПРАВЛЕНИЕ

5.1. Банки за развитие: същност, особености на функционирането и възможности за създаване в Украйна

5.2. Ислямски банки: особености на функционирането и развитието

5.3. Развитие и функциониране на кооперативните банки: международен опит и възможности за Украйна

Изводи от раздел 5

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

**СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ
ПРИЛОЖЕНИЯ**

III. КРАТКО СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Във **встъплението** са представени актуалността, предмета и обекта на дисертацията, целта, заданията и методологията на изследването, а така също е обосновано теоретическото и практическо значение на получените резултати.

В първия раздел **«Теоретически подходи за определяне същността на антикризисното управление на банковата система»** е разкрита същността на банковите кризи и причините за тяхното възникване; определени са теоретическите основи на антикризисното управление на банковата система; разгледани са особеностите на еволюцията и развитието на банковата система в Украйна под влиянието на финансови кризи.

Обективните условия за възникване на кризисни явления са заложили в икономическата природа на банковата дейност. Опасността от банкови кризи се състои в това, че тяхното възникване поставя под заплаха нормалното функциониране не само на конкретната банка или банкова система, но и на социално-икономическата система на страната като цяло.

Ако болшинството от банките в страната са неспособни да изпълняват своите функции, банковата криза се превръща в системна. Предложеното тълкуване на системната банкова криза,

под което следва да се разбира състоянието на банковата система, което има рязък и стремителен характер на развитие и се характеризира с неспособността на банките да изпълняват своите основни функции, а така също и отсъствието на стабилност и надежност на банковите учреждения.

Установено е отсъствието в икономическата литература на систематизацията на причините завъзникванена банковите кризи. Предложена е класификация на причините завъзникване на банковите кризи по пътя на тяхното разделение на глобални, макроикономически, регулативни и вътрешни. Предложена е диагностика на банковите кризи по пътя на определянето на техните симптоми, причините завъзникването им, проявлението и последствията. Предложена е класификация на банковите кризи.

Установено е, че в икономическата литература отсъства единственагледна точка относно разбирането на понятието «антикризисно управление на банковата система». Предложено е неговото тълкувание като разработена система от оперативни и стратегически управленчески мерки и решения, които действат на постоянна основа и са насочени към предотвратяване, диагностициране, неутрализация, минимизиране и преодоляване на кризите, а така също и техните последствия на всички нива в банковия сектор.

Установено е, че важна особенност на антикризисното управление на банковата система се явява участието в този процес на държавата, която всъщност се явява субект на антикризисното управление. Предложена е класификация на субектите на антикризисното управление на банковата система по пътя на тяхното разделение на три нива: висше (макрониво); централно (мезониво) и микрониво. Държавното антикризисно управление на банковия сектор предполага разработване на комплекс от мерки за противодействие на негативното влияние на потенциалните опасности върху процеса на осигуряване на устойчивост и стабилно функциониране на банковата система и всяка отделна банка.

Направен е извод за това, че установяването и формирането на банковата система в Украйна са се станали под влиянието на исторически, политически и икономически промени в страната. От

самото начало на своето развитие, националният банков сектор е бил подложен нееднократно на влиянието на финансови кризи (в частност, три системни кризи), които се явяват резултат от влиянието навътрешни и външни фактори. За неутрализацията на техните последствия важно значение са имали не само действията на Националната банка на Украйна (НБУ), но и политиката на правителството на страната като цяло. Установено е, че НБУ и държавните органи не са използвали болшинството от популярните посвета антикризисни мерки в банковия сектор.

Във втория раздел на дисертационния труд **«Собственият капитал в механизма за антикризисно управление на банковата система»** са разкрити особеностите на антикризисното управление на капитала в търговските банки в Украйна; особеностите на участието начуждестранния капитал в осигуряването на капитализацията на националният банков сектор, а така също и възможността за повишаване на капитализацията на търговските банки.

Установено е, че в икономическата литература отсъства единствена гледна точка относно разбирането на понятието «капитализация на банковата система». Предложено е неговото тълкуване като процес на увеличаване на съвкупния капитал на търговските банки в съответствие с установените изисквания на централната банка с цел противодействие на кризисните явления, укрепване на конкурентноспособността, а така също и стимулиране на социално-икономическото развитие на страната като цяло.

С цел изследване на ролята на капитализацията в способността на банковата система да противостои на кризисните влияния, са разработени методологически подходи за нейното определяне. Открити са целта, функциите (мобилизационна, защитна, стабилизационна, стимулираща), а така също и факторите на влияние (външни и вътрешни) върху капитализацията на банковата система.

Установено е, че нивото на капитализация на банковата система на Украйна се явява крайно ниско, а нормативите за достатъчност на капитала на банките също отразяват негативна тенденция. Освен

това се наблюдава концентрация на собствения капитал в най-големите банки в страната. Намалява значението на банковия капитал при формирането на ресурсния потенциал на банките, а така също и на активите. В такива условия капитализацията на банковата система е неспособна да изпълнява своите функции – мобилизационна, защитна, стимулираща и стабилизационна, а за изхода от кризита и икономическия растеж на страната като цялостната ефективна реализация е много важна.

Направен е извод за това, чуждестранният капитал в банковата система на Украйна намалява. Посочената тенденция е свързана както с вътрешни причини, така и със сложната ситуация в еврозоната и въвеждането на изискванията на Базел III. Най-значителни страни-инвестори в украинската банкова система се явяват Русия, Австрия и Кипър. Банките с чуждестранен капитал, които остават на банковия пазар в Украйна, заемат високи позиции по множество рейтинги и показатели за дейността. Тяхното функциониране е също така важно с от гледна точка на осигуряването и прилагането на съвременни технологии в банковата дейност, иновационни концепции за провеждане на банковата дейност с цел максимално удовлетворяване на потребностите на клиентите. Но дейността на чуждестранните банки също така създава някои опасности не само за банковата, но и за икономическата система на страната като цяло. Затова, решението на въпроса за формите и мащабите на разширяване присъствието на чуждестранния банков капитал на родния пазар на банковите услуги трябва да се подчини на стратегическите цели за социално-икономическото развитие на страната, повишаване на конкурентоспособността на украинските банкови учреждения.

Установено е, че главни направления за повишаване на капитализацията на търговските банки в Украйна се явяват постепенното внедряване на изискванията на Базел III, регулирането на присъствието на чуждестранни банки, а така също и концентрацията на банковия капитал по пътя на активизация на процесите на сливане и поглъщане на банки. Процесите на консолидиране в банковия сектор са придобили световна тенденция, доколкото са се оказали действащ способ за

съкращаване на разходите, повишаване на печалбата и разширяване на банковия бизнес.

В третия раздел на дисертационния труд **«Особености на формирането на депозитни ресурси в търговските банки в кризисни условия»** е разкрита ролята на депозитната политика на търговските банки при формирането на ресурсна база; състоянието на депозитните ресурси на търговските банки в Украйна, а така също и възможностите за повишаване на доверието в банковата система в условията на криза.

Установено е, че депозитната политика се явява неотменима част от механизма за управление на банките, тако както определя и регулира процеса на натрупванена влогове и тяхното по-нататъшно влагане в активни операции. В икономическата литература отсъства единствена гледна точка относно разбирането на нейната същност. На макроикономическо ниво депозитната политика има важно значение за формирането на кредитния фонд. На микроикономическо ниво, т.е. на ниво конкретна търговска банка, ролята на депозитната политика се заключава в осигуряването на стабилност и устойчивост на банката, нейната рентабилност, ликвидност и надежност, а така също и адекватността на нейната дейност във връзка спотребностите на клиентите.

В процеса на разработка на депозитната политика на банката е необходимо да се отчитат стратегията и тактиката по отношение на организацията на процеса на привличане на средства, а така също и цялата поредица от конкретни задачи, необходими за неговото изпълнение. Всяка търговска банка разработва депозитна политика съответстваща на стратегията и направленията на собствената дейност. В този случай е необходимо да се отчитат целта и източниците на привлечените средства, периодът, за който се планира привличането на ресурси, тяхната стойност а така също и резултатът, който се очаква от изпълнението на депозитните влогове.

Установено е, че значителното съкращаване на депозитните средства в украинските банки през последните години, е в резултат на политическата, както и на макроикономическата нестабилност.

Освен отлива на депозити през 2014 - 2015 г. в депозитната дейност на банките, се наблюдават редица негативни моменти, които характеризират особеността на този вид дейност в период на криза, в частност, съкращаване на сроковена депозитните влогове на нови клиенти; ограничените възможности за изтегляне на депозити и повишение на процентните ставки. Политиката на рефинансиране на търговските банки от страна на НБУ не е ефективна. С цел усъвършенстване на политиката на рефинансиране на търговските банки от страна на НБУ и повишаването на нейната ефективност е предложена разработка на Програма за дългосрочно рефинансиране.

Направен е извод за това, че в съвременните условия при разработването на депозитната политика на банките трябва да се отчитат параметрите на конкуренцията на пазара на депозитните услуги, в частност, силните страни на водещите банки, а така също и на банките-конкуренти. Инструментът, който позволява показателите на банката на пазара на депозитните услуги да бъде по-добър от този на конкурентите, се явява бенчмаркингът.

В съвременните кризисни условия, едни от главните задания за възстановяване на доверието към родната банкова система се явяват повишаването на финансовата грамотност на населението, осигуряването на откритост на банковата дейност, разширяването на спектъра от услуги и осигуряването на тяхната достъпност. Значителна роля за повишаването на доверието в банковите учреждения принадлежи на Националната банка на Украйна, на първо място, от позицията на засилен надзор върху дейността на банковите учреждения за осигуряване на тяхната стабилност и надежност.

Предложено е създаването на институцията финансов омбудсман в Украйна. Това ще позволи повишаването на качеството на регулиране на финансовия пазар, повишаване нивото на доверие на населението във финансовите учреждения, укрепване на финансовата дисциплина, намаляване на товарването на съдебните органи, повишаване на прозрачността и откритостта на финансовия пазар. Финансовият омбудсман трябва да допълва работата на другите регулатори на финансовия пазар, но успоредно с това да

остане независим и самостоятелен орган. В съвременните реалии на развитието на Украйна необходимите задания се явяват разработването и приемането на специален закон, който да регулира процеса на създаване и дейността на финансовия омбудсман в нашата страна.

В четвърти раздел на дисертационното изследване **«Управление на банковите рискове в условията на финансова нестабилност»** е разкрита икономическата същност на банковите рискове, тяхната класификация и особеностите на управлението; разгледани са тенденциите на банковите рискове в Украйна в кризисни условия, а така също и стрес-тестването на рисковете като инструмент за антикризисно регулиране на надеждността на банките.

Установено е, че в икономическата литература отсъства единна гледна точка относно разбирането на понятието «банков риск». Подбанков риск следва да се разбира вероятността за това, че събития, очаквани или неочаквани, могат да окажат отрицателно влияние върху капитала и/или притокана средства.

В икономическата литература също отсъства единна гледна точка относно класификацията на банковите рискове. Предложено е разпределение на банковите рискове на външни и вътрешни. Към външните се отнасят рисковете, които възникват отвън по отношение на банковата среда и непосредствено не зависят от нейната дейност. Към вътрешните се отнасят рисковете, които възникват непосредствено в процеса на надеждна конкретна банка (те от своя страна се делят на функционални и финансови).

Успешната дейност на банката като цяло в значителна степен зависи от избраната концепция за управление на рисковете. Целта на процеса на управление на рисковете се заключава в тяхното ограничаване или минимизиране, доколкото пълното избягване на рисковете е невъзможна. Установено е, че управлението на риска се определя като система за управление на рисковете, която включва в себе си стратегия и тактика за управление, насока към постигане на главните бизнес цели на банката.

В периода 2014 – 2015 г. най-голямо влияние върху развитието на банковата система на Украйна са оказали външните рискове. За кредитния портфейл на украинските банки се явява характерно влошаването на тяхното качество, което свидетелства за нивото на повишаване на кредитния риск. На основание изучаването на световния опит е предложено създаването на «бридж-банка» в Украйна за работа с отговорност към проблемите.

С цел определяне на устойчивостта на банковата система спрямо различните видове рискове и сътресенията в работата е предложено прилагането на макроикономическото стрес-тестване като ефективен инструмент за антикризисно управление на банковата система. Благодарение на провеждането на стрес-тестове на банковата система на страната се провежда редовен контрол, постоянно се усъвършенства механизмът за нейното функциониране, който служи като добър сигнал за финансовата стабилност в страната и стимулира бизнеса към активни капиталовложения. Реализацията на стрес-тестването на банките в Украйна се явява нелека задача за НБУ. С цел повишаването на неговата ефективност, централната банка на страната трябва да осигури регулярност на неговото провеждане, прилагане на сложни иконометрични инструменти и съответните IT-технологии, наличие на специалисти на високопрофесионално ниво, а така също и използване на качествени финансови данни за стрес-тестовите.

В пети раздел на дисертационния труд **«Усъвършенстване на институционалната структура на банковата система на Украйна на основание международния опит като инструмент за антикризисно управление»** са разкрити особеностите на развитието и функционирането на банките за развитие, ислямските и кооперативни банки.

Установено е, че дейността на държавните банки за развитие в Германия, Бразилия, Китай, Япония, Казахстан и Беларус свидетелства за това, че тези институции се явяват мощен стимул за възстановяване и развитие не само на финансовата, но и на цялата икономическа система на страните. Главната цел на тяхната дейност се заключава във финансирането на иновационната сфера,

съдействието за развитие на икономическата и социална инфраструктура, стимулиране на регионалното развитие. Във връзка с това банките получават специален правов статут и функционират съгласно специален закон. Държавните банки за развитие получават поддлъжка от страна на държавата във вид на държавна гаранция, освобождаване от данъци, налози и мита. Тяхната дейност е подчинена на специално упълномощени държавни органи.

Направен е изводът за това, че създаването на банка за развитие в Украйна може не само да подобри институционалната структура на народната банкова система, но и да реши важни въпроси на икономическото развитие – дългосрочно финансиране на приоритетни отрасли на икономиката, държавни инвестиционни проекти, инфраструктурни проекти, малкия и среден бизнес. За това на първо място е необходима щателно разработване на съответстващ закон, който да регулира дейността на такава банка, щателно изучаване на международния опит във функционирането на банките за развитие, а така също и решение на едни от главните проблеми на украинската икономика – бюрокрацията и корупцията.

Установено е, че в съвременните реалности на социално-икономическото развитие на Украйна моделът на ислямското банкиране може да бъде ефективен инструмент за реализацията на социално значими проекти. В основата на ислямското финансиране лежат принципите на доверие, уважение, разпределение на рисковете, изпълнение на поетите задължения и справедливо разпределение, като рискът при реализацията на инвестиционния проект се явява минимален. Възможността за прилагане на модела за ислямско финансиране в Украйна не е в никакъв случай лесна задача. В частност, е необходимо да се разработи съответната нормативно-правова база, да се формира необходимата институционална среда, да се разшири нивото на знание относно спецификата на ислямското банкиране и да се подготвят специалисти-практиканти в тази сфера.

Опитът на европейските страни потвърждава целесъобразността на създаването на кооперативни банки в Украйна. Задачата за формиране на национална система от

кооперативни банки е преди всичко свързана със сигурността на адекватна финансово-кредитна поддръжка на селскостопанския сектор и се определя от необходимостта от концентрация на финансовите ресурси и тяхното по-нататъшно преразпределение в целите за осигуряване на потребностите на субектите на агропромишления комплекс като цяло и селското стопанство в частност; финансиране на инвестиционни проекти, насочени към стимулиране на развитието на регионалната икономика; финансово-кредитно обслужване на населението в селските региони. На този етап от развитието на банковата система на Украйна създаването на кооперативни банки се явява възможно, но нелека задача. Главните проблеми се заключават в отсъствието на опит във функционирането на такива банкови учреждения през периода на независимост на държавата, сложната процедура за тяхното създаване, отсъствието на съответното законодателство, което би регулирало дейността на кооперативните банки в Украйна.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Антикризисното управление на банковата система в Украйна се явява сложен и комплексен проблем, изискващ научно обоснован подход за неговото решаване. В дисертацията е направено теоретическо обобщение и е предложено ново решение на важния научен проблем, който се заключава в разработването на теоретико-методологически подходи за механизма за антикризисно управление на банковата система в Украйна в съвременните условия.

Актуалността на дисертационното изследване, пълнотата на неговото теоретическо и практически-приложно значение потвърдени в процеса на изпълнение. Планираните цели и задачи на изследването са напълно изпълнени.

Основните изводи и препоръки, получени в резултат на труда се свеждат до следните предложения:

- научно (теоретико-методологически изследвания на същността на банковите кризи, антикризисното управление, капитализацията на банковата система);

- научно-приложно (разработване на главните направления на антикризисното управление на банковата система в Украйна, изхождайки от съвременните условия за развитие);

- приложен характер (усъвършенстване на банковата система в Украйна по пътя на създаване на банки, устойчиви на кризисни явления, и институцията финансов омбудсман).

Получените резултати позволиха формулирането на редица теоретически, методологически и научно-практически изводи, насочени към решаването на задачите на дисертационното изследване в съответствие с поставената цел.

1) Обективните условия за възникване на банкови кризи са заложили в тяхната икономическа същност. Възникването на кризисни явления в банковия сектор може да дестабилизира не само дейността на банките, но и социално-икономическото развитие на страната като цяло. Най-осезаема за обществото се явява системната банкова криза. На основание на обобщението на теоретическите подходи на учените към тълкуването на понятието «системна банкова криза» е предложено нейното определение като състояние на банковата система, което има рязък и стремителен характер на развитие и се характеризира с неспособността на банките да изпълняват своите основни функции, а така също и отсъствието на стабилност и надежност на банковите учреждения. Предложено е разделяне на причините за възникване на банковите кризи на глобални, макроикономически, регулативни и вътрешни. Разработена е диагностика на банковите кризи и е предложена тяхната класификация.

2) Изхождайки от спецификата на проявление и последствията от кризите в банковата дейност и способността на тяхното влияние върху на системата от социално-икономически отношения, е необходима съществена разработка на механизъм за антикризисно управление на банковата система. Разработен е механизъм за антикризисно управление на банковата система. Акцентирано е вниманието върху важноста на участието на държавата в процеса на

антикризисно управление на банковия сектор, което предвижда разработването на комплекс от мерки за противодействие на негативното влияние на потенциалните заплахи върху процеса на осигуряване на устойчиво и стабилно функциониране на банковата система и всяка отделна банка. Предложено е определение на понятието «антикризисно управление на банковата система» като разработена система от оперативни и стратегически управленчески мерки и решения, които действат на постоянна основа и са насочени към предотвратяване, диагностициране, неутрализиране, минимизиране и преодоляване на кризи, а така също и техните последици на всички нива на банковия сектор.

3) Установено е, че в процеса на своето развитие банковата система в Украйна нееднократно епопадала под влиянието на финансово-икономически кризи. Най-съществени транационалният банков сектор се явяват световната (2008 – 2009 г.), а така също и финансовата криза, която започна през 2014 г. и е свързана с политико-икономическите обстоятелства в страната. Проведеното изследване потвърждава необходимостта от разработване на действащ механизъм за антикризисно управление на банковата система на Украйна в съвременни условия.

4) Ефективността на надеждността на банковата система и способността ѝ да противодейства на кризисни явления в голяма степен зависи от нивото на нейната капитализация. Проблемът с капитализацията съпровожда функционирането на търговските банки в Украйна още от първите етапи на развитие на нейната банкова система. Разработени са методологически подходи за определяне на понятието «капитализация на банковата система». Определени са същността, целите, функциите (мобилизационна, защитна, стабилизационна, стимулираща) на капитализацията на банковата система, а така също и външните и вътрешни фактори на влияние. Предложено е определение на понятието «капитализация на банковата система» като процес на увеличаване на съвкупния капитал на търговските банки в съответствие с установените изисквания на централната банка с цел противодействие на кризисните явления, укрепване на конкурентноспособността, а така също и стимулиране на социално-икономическото развитие на

страната като цяло. Установено е, че банковият сектор в Украйна се характеризира с крайно ниско ниво на капитализация.

5) Установено е, че в съвременните условия на развитие е необходимо присъствието на чуждестранни банки в Украйна. Но от 2012 г. количеството банки с чуждестранен капитал намалява, а в края на 2014 г. дялът на отлив на активи на чуждестранни банки представлява 47%. Такава ситуация изисква укрепване на позициите на народните банки, а така също и регулиране на присъствието и дейността на чуждестранните банки в Украйна.

6) С цел повишаване на капитализацията на търговските банки в Украйна е обоснована необходимостта от адаптиране на родните методически подходи за оценка на достатъчността на капитала съобразно Базелските принципи, а така също и адаптацията на украинските регулаторни и корпоративни банкови практики към изискванията на Базел III. Предложено е повишаване на капитализацията на родните банки по пътя на концентрация на банковия капитал.

7) Стабилното развитие на рождната икономика в значителна степен зависи от нивото на достатъчност на ресурсния потенциал на банките, който се явява основа за стимулиране на инвестиционната активност в страната, преодоляване на икономическата криза. Доколкото основен компонент за привличане на ресурси в търговските банки се явяват депозитите, за ефективното управление на процесите за тяхното привличане е необходимо надлежно разработване и осъществяване на депозитна политика. За банковия сектор на Украйна характерен се явява значителният отлив на депозитни средства, представляващ макроикономическата нестабилност в страната. Направен е изводът за това, че политиката на рефинансиране на търговските банки от страна на НБУ с цел поддържане на ликвидността им не е ефективна. С цел усъвършенстване на политиката на рефинансиране на търговските банки от страна на НБУ и повишаване на нейната ефективност, е предложена разработка на Програма за дългосрочно рефинансиране.

8) В съвременните условия разработките на депозитна политика на банките трябва да отчитат значителната конкуренция

напазара на банковите услуги, а така също и необходимостта от повишаване на доверието на клиентите в банковата система като цяло. С тази цел са предложени управленчески решения както на ниво търговска банка (прилагане на бенчмаркинг), така и на ниво банков сектор (повишаване на социалната отговорност на банките, повишаване на нивото на финансова грамотност на населението, укрепване на комуникационната политика от страна на централната банка). Предложено е създаването на институцията финансов омбудсман в Украйна.

9) В процеса на изследване е доказана важноста на създаването и функционирането на действаща система за управление на рисковете в областта на съвременните кризисни явления във финансово-кредитната сфера. Определени са същността на банковите рискове, тяхната класификация, особености и принципи на управлението на риска. Установено е, че банковите рискове в Украйна са обусловени от външни причини, а главно място в структурата на рисковете заема кредитният, който е тясно свързан с валутния и юридическия. Високотониво на кредитния риск е свързано с наличието на значителна просрочена задлъжнялост, проблемни валутни кредити, ниско качество на залога/обезпечението, проблеми от юридически характер. Предложено е създаването на "bad-bank" в Украйна за работа с проблемната задлъжнялост.

10) С цел минимизиране и създаване на способност за противодействие на банковите рискове, а така също и на кризисните явления като цяло, е предложено прилагането на стрес-тестове. Определени са особеностите на стрес-тестването, неговите цели и значение за развитието на банковия сектор и икономиката на страната. На основание изследването на международния опит и анализа на публикациите на родните учени, са предложени насоки за подобряване на макроикономическото стрес-тестване в Украйна.

11) С цел усъвършенстване на институционалната структура на банковата система на Украйна са анализирани особеностите на развитието на функционирането на банките, ислямските и кооперативни банки като най-устойчиви в условията на кризисни явления. За функционирането на такива банки в Украйна

необходими: изработването на необходимата нормативно-правова база, институционална среда, специална подготовка на банковите служители.

V. ПРИНОСИ В ДИСЕРТАЦИОННОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

Проведеното изследване представлява по себе си съществен принос към развитието на теорията и методологията за антикризисното управление на банковата система. Към най-съществените резултати, представляващи научна новост от дисертационното изследване, се отнасят следните:

Научни резултати:

1. Разработена е методология за определяне същността на системната банкова криза и особеностите на нейното проявление в банковата сфера.
2. Разработен е механизъм за антикризисно управление на банковата система.
3. Разработена е методология за определяне същността на понятието «капитализация на банковата система».

Научно-приложни резултати:

1. Обосновани са пътищата за повишаване на капитализацията на банковата система в Украйна в съвременните условия.
2. Формирани са основните пътища за повишаване на доверието на населението в банковата система на Украйна както на ниво търговски банки, така и на ниво централна банка.
3. Обоснована е целесъобразността от макроикономическо стрес-тестване на банковата система като инструмент за антикризисно управление.

Приложни резултати:

1. Обоснована е възможността за създаване на институцията финансов омбудсман в Украйна.
2. Обоснована е възможността за създаване надържавна банка за развитие в Украйна, а така също и на кооперативни банки като най-устойчиви на кризисни явления.

VI. СПИСЬК НА ТРУДОВЕТЕ ПО ТЕМАТА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Основните постановки и резултатите от дисертационното изследване са публикувани в 58 научни труда, в това число 5 монографии, 13 статии в международни научни издания и в журнали, рецензирани на базата на международни препратки, 9 статии в научни издания, утвърдени от ДАК на Украйна, 31 доклади в трудове на научно-практически конференции.

Монографии:

1. Стойка В.С. Функціонування і розвиток регіональної банківської системи: [монографія] / І.Г. Брітченко, В.С. Стойка, О.М. Момот, О.Г. Чубарь, С.В. Сембер; за заг.ред. д.е.н., проф. Брітченко І.Г. – Полтава, 2012. – 211 с.
2. Stoika V. Risk Management Activity of Commercial Banks of Ukraine in the Context of Integration to EU / I. Britchenko, V.Stoika //Economy and Education of Ukraine: on the Road to EU/ edited by Igor Britchenko. – Poland: Wyższa Szkoła Biznesu - National Louis University in Nowy Sącz, 2016. – 178 p.- pp.60 –76.
3. Стойка В.С. Модернізація депозитної політики комерційних банків / В.С. Стойка, В.І.Варцаба // Розвиток банківської системи в умовах трансформації економічного простору: [колективна монографія] / за ред. Чепелюк Г.М., Пантелеєвої Н.М.- Черкаси, 2016. – 414 с. – с. 275 – 301.
4. Стойка В.С. Антикризисное управление банковской системой Украины в современных условиях: [монографія] / В.С. Стойка; под общ. ред. д.э.н., проф. И.Г. Бритченко. – Польша: Высшая Школа Бизнеса – Национальный Университет Льюиса в Новом Сонче, 2017. – 320 с.
5. Stoika V. The issues of implementing Basel III requirements in the activities of domestic banks / I. Britchenko, V. Stoika // Transformation of international economic relations: modern challenges, risks, opportunities and prospects / edited by M.Bezpartochnyi, in 3 Vol. / ISMA University. – Riga (Latvia): «Landmark» SIA, 2017. – Vol. 3. – 197 p. - pp. 160-169.

***Статии в международни научни издания и в журнали,
рецензирани на базата на международни препратки:***

6. Стойка В.С. Розвиток і функціонування кооперативних банків: зарубіжний досвід / В.С. Стойка // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: [зб.наук.праць]. – Маріуполь, 2013. – Вип.2 – с. 165 –170. (0,52 п.л.) [*Index Copernicus*]
7. Stoyka Viktoria, Jurkovicova Lujza. Improvement of depositary policy of commercial ukrainian banks on the modern stage. In Finančné trhy : odborný mesačník pre teóriu a prax finančných trhov [elektronický zdroj]. - Bratislava : Derivat, 2014. ISSN 1336-5711, 2014, č. 4, s. 1-15 online. VEGA 1/0635/14. Dostupné na internete:<http://www.derivat.sk/index.php?PageID=2342&SearchString=depositary> (0,68 п.л.)
8. Стойка В.С. Теоретические основы антикризисного управления банковской системой / В.С. Стойка, И.Г. Бритченко // e-Journal VFU. – Варна (България), 2016. – Брой 9. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ejournal.vfu.bg/bg/pdfs/Statiya%201.pdf>
9. Стойка В.С. Исламські банки: особливості функціонування і розвитку / В.С. Стойка, С.В. Сембер, Н.Е. Легеза // Економіка промисловості. – 2016. - № 1 (73). – с. 5 – 17. (0,96 п.л.) [*Index Copernicus, EBSCO Publishing, Ulrich's Periodicals Directory, PИЦ, Google Scholar, DRJI, Research Bible*]
10. Стойка В.С. Економічна сутність банківських криз та причини їх виникнення / В.С. Стойка // Науковий вісник Ужгородського університету: [зб.наук.праць]. Серія: Економіка. – Ужгород, 2016. – Вип. 1 (47). – с.405 – 410. (0,58 п.л.) [*Index Copernicus, Google Scholar, Research Bib, PИЦ*]
11. Стойка В.С. Тенденции кредитных рисков коммерческих банков Украины в кризисных условиях / И.Г. Бритченко, В.С. Стойка // e-Journal VFU. – Варна (България). - 2017. – Брой 10. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ejournal.vfu.bg/bg/pdfs/%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%A2%D0%AC%D0%AF2.pdf>

12. Stoika V. Bank Risks: Economic Essence, Classification and Management Features / V.Stoika, I. Britchenko // *Znanstvena misel*. – Liubliana (Slovenia). - 2017. - № 3. – pp. 29 – 37. (0,56 п.л.)
13. Stoika V. Economic Essence of the Concept of “Risk Management” and its Peculiarities in the Banking Sector / V.Stoika // *Modern Science – Moderni veda*. – Praha (Ceska Republika). – 2017. – № 1. – pp. 48 – 56. (0,53 п.л.)
14. Стойка В.С. Перспективи створення та функціонування кооперативних банків в Україні / І.Г. Брітченко, С.В. Сембер, В.С. Стойка // *Економіка промисловості*. – 2017. - № 1 (77). – с. 22 – 37. (1,24 п.л.) [*Index Copernicus, EBSCO Publishing, Ulrich's Periodicals Directory, Google Scholar, DRJI, Research Bible, PИHЦ*]
15. Стойка В.С. Особенности функционирования банков развития / В.С. Стойка // *Економіка та суспільство*. – 2017. - Випуск 8. – с. 678 – 683. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua/journal-8/15-stati-8/773-stojka-v-s> (0,57 п.л.) [*Index Copernicus*]
16. Стойка В.С. Міжнародний досвід функціонування державних банків розвитку: уроки для України / В.С.Стойка // *Вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова*. – 2017. – Випуск 3 (56).Том.22. – с. 157 – 161. (0,63 п.л.) [*Index Copernicus*]
17. Стойка В.С. Возможности восстановления доверия до банківської системи України в сучасних умовах / В.С. Стойка // *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. – Ужгород, 2017. – Випуск 1 (49). Том 1. – с. 289 - 294 (0,56 п.л.) [*Index Copernicus, Google Scholar, Research Bib, PИHЦ*]
18. Стойка В.С. Создание института финансового омбудсмена: международный опыт и перспективы для Украины / И.Г. Бритченко, В.С.Стойка // *Проблеми економіки*. – 2017. - № 1. – с. 338 – 343. (0,68 п.л.) [*Ulrich'sweb, RePeC, Index Copernicus, DOAJ, EBSCOhost,CiteFactor, SIS, OAJI, BASE, WorldCat, SUNCAT, COPAC, J-Gate, DRJI, Google Scholar, Research Bible, PИHЦ, Socionet*]

Статті в научних виданнях, затверджені ДАК на Україні:

19. Стойка В.С. Доступність банківських послуг для жителів гірських районів Закарпатської області / О.Г.Чубарь, В.Ю. Височанский, В.С. Стойка// Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Гірські території: проблеми і перспективи розвитку [зб.наук.праць]. – Львів, 2012.- Вип. 1 (93). – с. 143 – 156.
20. Стойка В.С. Методичні підходи до аналізу регіональної банківської системи на регіональному рівні // В.І. Варцаба, О.Г. Чубарь, В.С. Стойка // Науковий вісник Ужгородського університету: [зб.наук.праць]. Серія: Економіка. – Ужгород, 2013. – Вип. 1 (38). – с. 69 – 76.(0,85 п.л.)
21. Стойка В.С. Основні тенденції та напрямки розвитку банківського сектора Закарпатської області / В.С. Стойка // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки. – Полтава, 2013. – Вип. 1 (56). – с. 305 – 313. (0,78 п.л.)
22. Стойка В.С. Особливості розробки і реалізації Програми розвитку регіональної банківської системи (на прикладі Закарпатської області) / В.С. Стойка // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки. – Полтава, 2013. – Вип. 2 (58). – с. 307 – 314. (0,75 п.л.)
23. Стойка В.С. Проблеми капіталізації комерційних банків України в сучасних умовах / В.С. Стойка // Науковий вісник Ужгородського університету: [зб.наук.праць]. Серія: Економіка. – Ужгород, 2014. – Вип. 2. – с. 98 – 103. (0,42 п.л.)
24. Стойка В.С. Теоретичні підходи до визначення поняття “депозитна політика” та особливостей її формування в комерційному банку / В.С. Стойка// Науковий вісник Ужгородського університету: [зб.наук.праць]. Серія: Економіка. – Ужгород, 2014. – Вип. 3. – с. 114 – 116. (0,44 п.л.)
25. Стойка В.С. Становлення і розвиток банківської системи України під впливом фінансових криз / В.С. Стойка, І.Г.Брітченко // Економіка і організація управління [збірник

наук. праць]. – Вінниця, 2016. – Вип. 4 (24). – с. 43 – 53. (0,86 п.л.)

26. Стойка В.С. Сущностные характеристики понятия “капитализация банковской системы” / В.С. Стойка // Причорноморські економічні студії. – 2017. - Випуск 13. Частина 2. – с. 185 – 189. (0,65 п.л.)
27. Стойка В.С. Макроэкономическое стресс-тестирование как инструмент антикризисного управления банковской системой / В.С. Стойка // Инфраструктура рынка. – 2017. – Випуск 6. – с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.market-infr.od.ua/uk/6-2017> (0,70 п.л.)

Доклади в трудове на научно-практически конференції:

28. Стойка В.С. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України / В.С. Стойка // Актуальні проблеми фінансово-кредитної системи України: щорічна конференція професорсько-викладацького складу ІЕМВ ДВНЗ «УжНУ» (Ужгород, 26 лютого 2013 р.).-Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2013. - с. 51 – 54.
29. Стойка В.С. Особливості створення та функціонування комунального банку / В.С. Стойка // Тенденції розвитку організаційного та проектного менеджменту: Матеріали XXXII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 6 – 7 грудня 2013 р.). – Львів: ЛЕФ, 2013. – с. 74 – 77.
30. Стойка В.С. Особливості соціальної функції банківської системи / В.С. Стойка // Актуальні напрями розвитку менеджменту, обліку та аудиту: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 9 – 10 травня 2014 р.) – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2014. – Ч. 2. – с.100 – 103.
31. Стойка В.С. Особливості розвитку та функціонування кооперативних банків в країнах Західної Європи / В.С.Стойка // Актуальні проблеми фінансово-кредитної системи України: збірник тез доповідей учасників 68-ї підсумкової конференції проф.-викл. складу Інституту економіки та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ». Відділення економіки. (м.Ужгород,

27 лютого 2014 р.) – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014.- с.116 – 119.

32. Стойка В.С. Напрями вдосконалення державного регулювання банківської діяльності на регіональному рівні / В.С. Стойка // Теорія і практика сучасної економіки: збірник матеріалів XV міжнародної науково-практичної конференції (м. Черкаси, 19 листопада 2014 р.). – Черкаси: ЧДГУ, 2014. – с.220 – 223.
33. Стойка В.С. Становление и развитие исламских банков в мировой финансовой системе / В.С. Стойка // Финансово-кредитная система: вектор развития для Украины : сборник материалов I Международной научно-практической конференции (г. Ужгород, 23 – 25 апреля, 2015 г.). – Ужгород: ПРАТ: «Изд. «Закарпатье», 2015. – с. 308 – 312.
34. Стойка В.С. Специфика инструментов исламского банкинга / В.С.Стойка, Lujza Jurkovicova // Усовершенствование механизмов активизации экономических процессов и формирование конкурентоспособности национальной экономики, региона, предприятия в условиях глобализации: тезисы докладов международной научно-практической интернет - экспозиционной и вербально - демонстрационной конференции (20-24 апреля 2015 г.) / ГВУЗ «Ужгородский национальный университет» – Ужгород, 2015. – с. 20 – 22;
35. Стойка В.С. Роль банков в стимулировании экономического развития: эволюция взглядов / В.С. Стойка // Модернизация финансово-кредитной стратегии развития региона: научный взгляд: сборник материалов Всеукраинской научно-практической конференции (г. Ужгород, 29 октября 2015 г.). – Ужгород: «Говерла», 2015. – с. 241 – 244.
36. Стойка В.С. Особенности функционирования исламских банков // Девятые экономико-правовые дискуссии: материалы международной научно-практической интернет-конференции . – Львов, 2015. – с.64 – 67.
37. Стойка В.С. Субъекты антикризисного государственного управления банковской системой Украины / В.С. Стойка // Информационные технологии в культуре, искусстве, образовании, науке, экономике и бизнесе: материалы

- міжнародної науково-практичної конференції. – Київ: КНУКиМ, 2016. – с. 200 – 205.
38. Стойка В.С. Економічна сутність капіталізації комерційних банків / І.Г. Бритченко, В.С. Стойка // Modern scientific researches and developments: theoretical value and practical results. - 2016: materials of international scientific and practical conference (Bratislava, 15 - 18 March 2016). - К.: LLC “NVP” Interservice, 2016. - pp. 38 - 39.
 39. Стойка В.С. Теоретические подходы к определению понятия «банковский кризис» / И.Г. Бритченко, В.С. Стойка // Теоретическая и практическая концептуализация развития финансово-кредитных механизмов в условиях новой социально-экономической реальности: сборник материалов Международной научно-практической конференции, 25 марта 2016 г.- Ирпень: НУГНС Украины, 2016. – с. 321 – 324.
 40. Стойка В.С. Особенности проявления кризисных явлений в банковской сфере / И.Г. Бритченко, В.С. Стойка // Региональные проблемы развития территориальных систем: теория, практика, перспективы: материалы Международной научно-практической конференции, 15 – 16 апреля 2016г.- Ужгород: Изд-во :ФОП Сабов А.М. – с. 14 – 17.
 41. Стойка В.С. Особенности антикризисного управления банковской системой / И.Г. Бритченко, В.С. Стойка // Вызовы и перспективы экономического развития в условиях международного сотрудничества: европейский опыт: материалы Международной экономической конференции, 6 – 7 мая 2016 г. – Берегово: Закарпатский венгерский институт им. Ференца Ракоци. – с. 49 – 51.
 42. Стойка В.С. Инструменты государственного антикризисного управления в банковском секторе / В.С. Стойка // Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку: Матеріали доповідей V науково-практичної конференції з міжнародною участю (1 листопада 2016 р.): Збірник. – Харків: Монограф. – 2016. – с. 99 – 102.
 43. Стойка В.С. Напрями підвищення фінансової стійкості банків України / В.С. Стойка, С.С. Долгош // Ключові проблеми

- сучасної науки: Матеріали XXIV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з різних сфер знань (15 – 30 вересня 2016 р.). – Дніпропетровськ, 2016. – с. 23 – 28.
44. Стойка В.С. Інструменти грошово-кредитного регулювання Національного банку України / В.С. Стойка, В.І. Бабіля // Ключові проблеми сучасної науки: Матеріали XXIV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з різних сфер знань (15 – 30 вересня 2016 р.). – Дніпропетровськ, 2016. – с. 40 – 46.
45. Стойка В.С. Роль довіри в організації та функціонуванні банківської системи / В.С. Стойка, І.Г. Брітченко // Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 23 листопада 2016 р.). – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. – с. 257 – 259. (0,22 п.л.)
46. Стойка В.С. Роль банків в розвитку економічних кризисів: взгляды классиков экономической теории / В.С. Стойка // Сучасні механізми реалізації конкурентної політики України в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 17 листопада 2016 р., м. Київ. – Київ: КНУБА, 2016. – с. 89 – 90.
47. Стойка В.С. Основні підходи до класифікації банківських ризиків / В.С. Стойка // Формування нової парадигми управління фінансами та бізнесом в умовах посилення євроінтеграційних процесів в Україні: зб. тез наук. доп. за матеріалами I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 27 жовтня 2016 р.: у 2 ч. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. – Ч.1. – 2016. – с. 261 – 264.
48. Стойка В.С. Економічна сутність поняття «антикризове управління» / В.С. Стойка // Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 18 листопада 2016 р.) / за ред. В.М. Огаренка, А.О. Монаєнка та ін. – Запоріжжя: КПУ, 2016. – с. 397 – 399.

49. Стойка В.С. Банки розвитку як фінансовий інструмент відновлення економіки України / В.С. Стойка // Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 25 листопада 2016 р.). – Х.: ХНАДУ. - Т.1. - с. 301 – 302.
50. Стойка В.С. Особенности функционирования иностранных банков в банковском секторе Украины / В.С. Стойка // Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки: тези IV Міжнародної науково-практичної конференції (24 – 25 листопада 2016 р.). – Житомир: ЖДТУ, 2016. - с. 427 – 430.
51. Стойка В.С. Роль банків у фінансуванні інновацій / В.С. Стойка, І.Г. Брітченко // Фінансове забезпечення інноваційних проектів малого та середнього бізнесу: глобальні виклики та українські реалії [Електронний ресурс]: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 7 грудня 2016 р.). – К.: КНЕУ. – 2016. – с. 81 – 84.
52. Стойка В.С. Доцільність створення кооперативних банків в Україні / І.Г. Брітченко, В.С. Стойка // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні економічні, соціальні та екологічні детермінанти активізації розвитку країни та її регіонів» (м. Ужгород, 28 – 29 квітня, 2017 р.). У двох частинах. Ч.2. / Ред.кол. Лендел М.А. (гол.ред.) та ін. – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2017. – с. 109 – 113.
53. Стойка В.С. Основні причини виникнення кризових явищ в банківському секторі / В.С. Стойка // Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Перші кроки в науку» (м. Краматорськ, 26 січня 2017 р.). – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – с. 183 – 186.
54. V. Stoika. Risk Management Process and the Characteristics of Its Stages / I.Britchenko, V. Stoika // Proceedings of II International scientific conference “World Science in 2016: Results”. Morrisville (USA), Lulu Press, 2017. Pp. 13-16.
55. Стойка В.С. Необхідність вдосконалення законодавчого регулювання діяльності кооперативних банків в Україні / І.Г. Брітченко, В.С. Стойка // Матеріали II Міжнародної науково-

практичної конференції “Економічне зростання в епоху соціальних трансформацій” (м. Краматорськ, 26 січня 2017 р.). – Вінниця: ТОВ “Нілан-ЛТД”, 2017. – с. 23 – 26.

- 56.** Стойка В.С. Цель и функции капитализации банковской системы / В.С. Стойка // Матеріали ІV міжнародної науково-практичної конференції «Економічний потенціал як запорука сталого розвитку» (м. Краматорськ, 11 березня 2017 р.). – Вінниця: ТОВ “Нілан-ЛТД”, 2017. – с. 107 – 110.
- 57.** Стойка В.С. Международный опыт функционирования института финансового омбудсмена / И.Г. Бритченко, В.С. Стойка // Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-кредитна система: вектор розвитку» (м. Ужгород, 26 квітня 2017 р.). – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. – с. 206 – 208.
- 58.** Стойка В.С. Международный опыт организации стресстестирования в банковской сфере // Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції «Економіка та менеджмент громадських організацій» (м. Краматорськ, 6 травня 2017 р.). – Вінниця: ТОВ «Нілан - ЛТД», 2017. - с.98 – 101.